

Mahidol University
Wisdom of the Land

การวิจัยทางสังคมศาสตร์กับประเด็นที่มีความเสี่ยงต่อจริยธรรมการวิจัย:
คนพิการ/ ความพิการ

รศ.ดร.ทวี เชื้อสุวรรณทวิ
วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล
14 ธันวาคม 2560
ชั้น 1 อาคารประชาสังคมอุดมพัฒนา สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ม.มหิดล

Mahidol University
Wisdom of the Land

การนำเสนอ

- หลักการจริยธรรมวิจัยในคนที่เป็นสากล กับ วิธีการในกระบวนการวิจัยที่ปฏิบัติจริง
- ประเด็นที่กรรมการพิจารณาและมักถูกท้วงติง
- ตัวอย่าง: ข้อพิจารณาทางจริยธรรมเพื่อคุ้มครองกลุ่มผู้ถูกตีตรา/กลุ่มเปราะบาง
- ประเด็นการวิจัยด้านคนพิการ/ความพิการ

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 3

Declaration of Helsinki (1964) and The Belmont Report(1979)

3 หลักการ	วิธีการในกระบวนการวิจัย
<ul style="list-style-type: none"> เคารพในความเป็นคน (Respect to person) <ul style="list-style-type: none"> ความเป็นอิสระในตัวตน (Autonomy) ปกป้อง (Protection) 	<ul style="list-style-type: none"> กระบวนการขอการยินยอม การคัดเลือก (เกณฑ์คัดเข้า/คัดออก) การจัดเก็บ และทำลายข้อมูล/ความลับ
<ul style="list-style-type: none"> คุณค่า/ประโยชน์ (Benefits) <ul style="list-style-type: none"> ไม่เป็นอันตราย (No harm) ลดความเสี่ยง (Minimize risks) เพิ่มคุณค่า (Maximize benefits) 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินความเสี่ยง/ประโยชน์ที่จะได้รับ กระบวนการปกป้องกลุ่มเปราะบาง ระเบียบวิธีวิจัยที่ดี
<ul style="list-style-type: none"> ความเป็นธรรม/ยุติธรรม (Justice) 	<ul style="list-style-type: none"> การเยียวยา/ช่วยเหลือ /การชดเชย การแจ้งผล/หรือข้อค้นพบ

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 4

ประเด็นที่กรรมการพิจารณาและมักถูกท้วงติง

- เป็นไปได้ทั้งหมด ใน หัวข้อ 1-14..15.. และอื่นๆ
- ยังไม่ปรากฏ(มีน้อยมาก) ว่ามีโครงการใดที่ผ่านโดยไม่แก้ไข

ประมาณจากประสบการณ์

- 0-5 % รับรองโดยไม่ต้องแก้ไข(แต่อาจมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม)
- 85 % รับรองในหลักการ แต่ให้แก้ไข
- 5-10 % ไม่รับรองในหลักการ จนกว่าจะแก้ไข
- 0-2 % ไม่ผ่าน/ไม่รับรอง (ทางด้านการแพทย์)

- การแก้ไขเป็นเรื่อง “ธรรมดา” “ธรรมชาติ”

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 5

ประเด็นที่กรรมการพิจารณาและมักถูกท้วงติง: เช่น

- ชื่อเรื่องไม่ตรงกันระหว่างไทย กับ อังกฤษ
- จุดประสงค์ไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่รวบรวมได้
- กรอบแนวคิดการวิจัย กับวิธีการวิจัย เครื่องมือ การวิเคราะห์ไม่สอดคล้องกัน
- ไม่ระบุการเข้าถึงผู้เข้าร่วมวิจัยที่ชัดเจน
- ข้อมูลในแบบเสนอขอการวิจัย กับโครงร่างการวิจัยที่แนบไม่ตรงกัน
- มีได้แนบข้อมูลบางอย่างหรือแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์
- การคุกคามหรือเกิดความเสี่ยงต่อกลุ่มเปราะบาง
- เอกสารไม่ครบ / กรอกข้อมูลไม่ถูกต้อง

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 6

ประเด็นที่กรรมการพิจารณาและมักถูกท้วงติง: เช่น

- การระบุเวลาการเข้าร่วมน้อยกว่าที่เป็นจริง -> เป็นการชักนำ
- การได้มาซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะเชิงปริมาณ
- เกณฑ์การคัดเข้า คัดออกไม่ละเอียด
- วิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่ชัดเจน

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 7

ตัวอย่าง: ข้อพิจารณาทางจริยธรรมเพื่อคุ้มครอง
กลุ่มผู้ถูกตีตรา/กลุ่มเปราะบาง

- พฤติกรรมการช่มเหล่งร่งแกผ่านโลกไซเบอร์ของ นักเรียนในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร
- ประสพการณ์การกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุหญิงในชุมชน
- การศึกษาวิจัยสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ
- การเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 8

พฤติกรรมการช่มเหล่งร่งแกผ่านโลกไซเบอร์
ของนักเรียนในโรงเรียนระดับชั้นมัธยม

- วิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มนักเรียนที่เคยกระทำการช่มเหล่งแก หรือที่ถูกระทำการช่มเหล่งแก
 - Post ข้อความ หรือรูปในการใส่ร้าย ทำให้เสียหาย หรือการคุกคามทางเพศ การใช้วาจาหยาบคายผ่านมือถือหรือคอมพิวเตอร์
- สัมภาษณ์คนใกล้เคียง บิดามารดาของคนที่เคยกระทำ หรือถูกกระทำ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรม บุคลิกภาพของบุคคลทั้งสองกลุ่ม

Sep 18, 2016 Tavee Cheausuwantavee 9

Mahidol University
Wisdom of the Land

พหุติกรรรมการร้งแกผ่านโลกโลกไซเบอร์ของ นักเรียน

- นักวิจัยคนก่อนไม่ประสงค์จะเปิดเผยความเป็นตัวตน หรือ tracing ใดๆ แต่มีการระบุเบอร์หรือขอเบอร์ (โทรศัพท์) ผู้ให้ข้อมูล(เป็นความขัดแย้งกับการกระทำข้างต้น) หลังจากนั้นผู้วิจัยกำลังจะใช้เบอร์ดังกล่าวติดตาม ติดต่อในการวิจัยในครั้งนี
- ผู้กระทำการร้งแกผ่านโลกโลกไซเบอร์ (เสมือนจำเลย) ผู้ถูกกระทำ ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มนี้ ย่อมอยู่ในฐานะผู้มีความอ่อนไหว เปราะบาง ถูกตีตราอยู่แล้ว รวมทั้งบางกลุ่มยังอยู่ภาวะผู้เยาว์ และต้องมีบุคคลที่สามหรือสี่มารับรู้ หรือให้ข้อมูลต่อผู้กระทำ/ผู้ถูกกระทำ

- เคารพในความเป็นคน(Respect to person)
- ความเป็นอิสระในตัวตน (Autonomy)
- ปกป้อง (Protection)
- เคารพในความเป็นคน(Respect to person)
- ความเป็นอิสระในตัวตน (Autonomy)
- ปกป้อง (Protection)
- ไม่เป็นอันตราย (No harm)

Sep 18, 2016 Tavee Cheausuwantavee 10

Mahidol University
Wisdom of the Land

ประสบการณ์การกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุหญิงในชุมชน

- เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาประสบการณ์การถูกกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุหญิงในชุมชน ผ่านแนวคิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจ มิติเพศภาวะ แนวคิดและภาพลักษณ์ความชรา รวมทั้งบริบทของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุประมาณ 8-10 คน เลือกแบบเฉพาะเจาะจง เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการเล่าเรื่องวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ ถอดรหัส และหาข้อสรุปเชิงอุปนัย

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 11

ประสบการณ์การทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุหญิงในชุมชน

- ผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นผู้สูงอายุที่ถูก
กระทำความรุนแรงจากครอบครัวหรือใน
ครอบครัวเท่านั้น อีกทั้งชื่อเรื่องการวิจัย ถ้อย
ความในเอกสารการชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยมี
ความเฉพาะเรื่องความรุนแรง.....ซึ่งถือว่าเป็น
ประเด็นที่มีความอ่อนไหวทั้งผู้สูงอายุที่ให้ข้อมูล
และสมาชิกในครอบครัว
- ขยายกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มผู้สูงอายุทั้งที่มี
ประสบการณ์ความรุนแรงและไม่มีประสบการณ์
ถูกกระทำความรุนแรง (เพื่อไม่เป็นการจำเพาะ
และตกเป็นเป้าสายตา)
- ใช้นามสมมุติ แทน

➔

- เคารพในความเป็นคน(Respect to person)
 - ความเป็นอิสระในตัวตน (Autonomy)
- ปกป้อง (Protection)
- คุณค่าประโยชน์ (Benefits)
 - ไม่เป็นอันตราย (No harm)
 - ลดความเสี่ยง (Minimize risks)

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 12

การศึกษาวิจัยสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ

- เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ
- เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษา ปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษา
สำหรับเด็กพิการไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษาถึง
มัธยมศึกษา และสังเคราะห์ผลการวิจัย
- กลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน เด็กนักเรียน ผู้ปกครอง
คณะกรรมการศึกษาของสถานศึกษา ผู้นำละผู้เกี่ยวข้องในชุมชน จำนวน
ประมาณ 300 คน กระจายตามภาคต่างๆ ทั่วประเทศ สุ่มโดยเฉพาะเจาะจง
หรือตามความสะดวก
- เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์สอน
- วิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ความถี่ ร้อยละ และตีความ

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 13

ประเด็นที่ท้วงติง

- เนื่องจากมีการจัดชั้นภูมิ (stratify) พื้นที่การเก็บข้อมูลตามภาคและจังหวัด หากระบุได้ว่าแต่ละภาค จังหวัด ใช้จำนวนสถานศึกษา/พื้นที่ ก็โรง/ศูนย์/แห่ง ก็ช่วยให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
- เนื่องจากงานวิจัยนี้ให้นำหนักไปทางการวิจัยเชิงปริมาณ และความเป็น "ตัวแทนของข้อมูล" อันสะท้อนภาพการจัดการศึกษาแก่เด็กพิการในประเทศไทย ควรมีการกำหนดจำนวนและมีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างให้ชัดเจน (ไม่ควรกำหนดว่าไม่น้อยกว่า 300 คน) ซึ่งจะโยงถึงสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละประเภทว่าควรใช้จำนวนเท่าใดอย่างชัดเจนด้วย

➔

- คุณค่า/ประโยชน์ (Benefits)
- เพิ่มคุณค่า (Maximize benefits)

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 14

ประเด็นที่ท้วงติง

- ควรจัดแยกคำชี้แจง และถ้อยคำให้เหมาะสมกับวิธีการเก็บข้อมูล และสรรพนามระหว่างผู้วิจัย และกลุ่มตัวอย่างด้วย
- กรณีที่เป็นเด็กนักเรียน หรือครูพิการทางหูหนวก จะมีการใช้ล่ามหรือไม่อย่างไร? ทั้งระหว่างการเก็บข้อมูลหรือสัมภาษณ์ และชี้แจงการทำวิจัย
- กรณีที่เป็นเด็กตาบอด หรือครูตาบอด หากจะใช้แบบสอบถามจะต้องทำเป็นเบรลล์ให้ด้วยหรือ อย่างไร?

➔

- เคารพในความเป็นคน (Respect to person)
- ความเป็นอิสระในตัวตน (Autonomy)

➔

- คุณค่า/ประโยชน์ (Benefits)
- เพิ่มคุณค่า (Maximize benefits)

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 15

การเปลี่ยนผ่านในระบบการศึกษาจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสู่ระดับอุดมศึกษา

- เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ผสมผสานด้วยวิธีการเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อศึกษาระบบ ปัญหาอุปสรรคกระบวนการเปลี่ยนผ่าน หรือการช่วยเหลือ สนับสนุนนักศึกษาจากชั้นมัธยมปลายสู่การศึกษาต่อในระดับในมหาวิทยาลัย
- กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ชั้นปี 1 และ 2 จำนวน 22 คน และผู้บริหาร/หัวหน้าศูนย์ และผู้ปฏิบัติงานในศูนย์บริการ สนับสนุนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยดังกล่าว จำนวน 22 คน เลือกโดยวิธีเจาะจง
- เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา และการตีความ

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 16

ประเด็นที่ท้วงติง

- ควรระบุตัวว่า เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมวิจัย หนังสือแสดงเจตนายินยอม และการตอบแบบสอบถาม ของผู้เข้าร่วมวิจัยที่เป็นนักศึกษา ดาบอด จะมีวิธีการดำเนินการอย่างไร เช่น จัดทำเป็นเอกสารอักษรเบรลล์ หรือผู้วิจัยจะอ่านให้ฟัง
- ควรใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีทางสถิติด้วย
- ควรตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (ความตรงและความเชื่อมั่น) การทดลองใช้ และปรับแบบสอบถามเพื่อให้ความเหมาะสมด้วย

- เคารพในความเป็นคน (Respect to person)
 - ความเป็นอิสระในตัวตน (Autonomy)
- คุณค่า/ประโยชน์ (Benefits)
 - เพิ่มคุณค่า (Maximize benefits)

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 17

ประเด็นการวิจัยด้านคนพิการ/ความพิการ

- คนพิการ อาจมิใช่กลุ่มเปราะบางเสมอไป
- การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ (ครอบครัว) ควรคำนึงถึงความเป็นบุคคลโดยให้คนพิการเป็นผู้ให้ข้อมูลโดยตรง การเพิ่มเวลา อายาลิม Facilities/สิ่งเหล่านี้
 - สล่ามภาษามือ
 - สื่ออักษรเบรลล์
 - เทปเสียง เทปวีดีโอ
 - คนช่วยอ่าน/ช่วยกรอก→
 - เวลา ข้อจำกัดสภาพทางกาย บริบทแวดล้อม
- การรับรู้ ความเข้าใจ และยินดีกับคำว่า “พิการ” “ผู้ด้อยโอกาส”
- ความยาก ง่ายในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย/ผู้เข้าร่วมวิจัย-→ ความสำเร็จในงานวิจัย
- การแจ้งผลการวิจัย ข้อค้นพบ การวิพากษ์งานวิจัยโดยผู้มีส่วนได้เสีย
 - ➔ ความเป็นธรรม/ยุติธรรม(Justice)

Sep 18, 2016 Mahidol University Wisdom of the Land Tavee Cheausuwantavee 18

Declaration of Helsinki (1964) and The Belmont Report(1979)

3 หลักการ	วิธีการในกระบวนการวิจัย
<ul style="list-style-type: none"> • <u>เคารพในความเป็นคน(Respect to person)</u> <ul style="list-style-type: none"> • ความเป็นอิสระในตัวตน(Autonomy) ➔ • ปกป้อง (Protection) 	<ul style="list-style-type: none"> • กระบวนการขออนุญาตยินยอม • การคัดเลือก (เกณฑ์คัดเข้า/คัดออก) • การจัดเก็บ และทำลายข้อมูล/ความลับ
<ul style="list-style-type: none"> • <u>คุณค่า/ประโยชน์ (Benefits)</u> <ul style="list-style-type: none"> • ไม่เป็นอันตราย (No harm) ➔ • ลดความเสี่ยง (Minimize risks) • เพิ่มคุณค่า (Maximize benefits) 	<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินความเสี่ยง/ประโยชน์ที่จะได้รับ • กระบวนการปกป้องกลุ่มเปราะบาง • ระเบียบวิธีวิจัยที่ดี
<ul style="list-style-type: none"> • <u>ความเป็นธรรม/ยุติธรรม(Justice)</u> ➔ 	<ul style="list-style-type: none"> • การเยียวยา/ช่วยเหลือ /การชดเชย • การแจ้งผล/หรือข้อค้นพบ

Mahidol University
Wisdom of the Land

Emancipatory /empowerment approach (needed)

- การให้คนพิการ /Vulnerable group
 - Vulnerable group → meaningful participants
 - จาก participants → co-researchers
 - จาก participants → main researchers / principle investigators
 - PAR
 - Narrative
 - Quantitative / qualitative

Mahidol University
Wisdom of the Land

THANKS FOR YOUR ATTENTION

- Q & A
- SHARING